

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

**Ясмiна Короход,
Людмила Корнута**

АРТ-ТЕРАПІЯ

Навчально-методичні рекомендації
для здобувачів початкового рівня (короткого циклу)
вищої освіти ступеня молодшого бакалавра
факультету психології, політології та соціології

Одеса
Фенікс
2023

УДК 159.98:7
К687

Рекомендовано навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»,
протокол № ____ від _____ 2023 року

Рецензенти:

Лефтеров В. О. – доктор психологічних наук, професор, перший проректор Міжнародного гуманітарного університету;

Бедан В. Б. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Міжнародного гуманітарного університету.

Короход Я., Корнута Л.

К687 Арт-терапія : навч.-метод. реком. для здобув. почат. рівня (короткого циклу) вищ. освіти ступеня молод. бакалавра ф-ту психології, політології та соціології НУ «ОЮА» [Електронне видання] / Я. Короход, Л. Корнута ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2023. – 40 с. – Режим доступу: ...

ISBN 978–966–928–995–7

Навчально-методичні рекомендації відповідають навчальному плану і складаються з навчальної програми, методичних рекомендацій щодо проведення лекційних і практичних занять, завдань для самостійної роботи, переліку питань до заліку та списку рекомендованої літератури. Вивчення дисципліни «Арт-терапія» допоможе здобувачам оволодіти системою знань про практичні навички з організації та надання психологічної допомоги з використанням методів арт-терапії, їх метою, основними завданнями та предметом вивчення, ознайомленні з терапевтичним потенціалом зображувального мистецтва у лікувально-реабілітаційній роботі та при психологічній корекції.

Призначені для здобувачів початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти ступеня молодшого бакалавра факультету психології, політології та соціології Національного університету «Одеська юридична академія», які навчаються за спеціальністю «Психологія».

УДК 159.98:7

ISBN 978–966–928–995–7

© Я. Короход, Л. Корнута, 2023

ОПИС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна програма курсу «Арт-терапія» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти: здатностей розв'язувати типові спеціалізовані задачі у галузі професійної діяльності психолога або у процесі навчання, що передбачає застосування основних психологічних теорій та методів, а також положень і методів інших наук, і характеризується певною невизначеністю умов.

Програма курсу охоплює всі основні теми і розділи курсу «Арт-терапія», дозволяє здобувачам оволодіти системою знань щодо організації та надання психологічної допомоги з використанням методів арт-терапії, їх метою, основними завданнями та предметом вивчення, ознайомленні з терапевтичним потенціалом зображувального мистецтва у лікувально-реабілітаційній роботі та при психологічній корекції.

Предметом курсу «Арт-терапія» є терапевтичний потенціал зображувального мистецтва у лікувально-реабілітаційній роботі та при психологічній корекції, вивчає умови та ситуації, які передбачають застосування методів арт-терапії в практиці психологічного консультування в роботі з дітьми та дорослими.

Одним із головних завдань курсу є отримання здобувачами досвіду практичного застосування знань у повсякденному житті та в майбутній професійній діяльності.

Курс «Арт-терапія» належить до циклу професійно-практичної підготовки напрямку «Психологія», викладається у 3 семестрі на другому курсі. Курс взаємодоповнюється знаннями студентів, які вони отримують, вивчаючи курси «Загальна психологія», «Психофізіологія» тощо.

Курс «Арт-терапія» виступає важливим підґрунтям вивчення інших курсів психологічного напрямку.

Засвоєння тем контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів, як: опитування, виконання практичних завдань, проходження індивідуальних тестових завдань тощо. Оцінка успішності студента з дисципліни виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок з засвоєння окремих тем.

ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Метою навчальної дисципліни «Арт-терапія» є формування системи теоретичних знань і практичних навиків щодо організації та надання психологічної допомоги з використанням методів арт-терапії, їх метою, основними завданнями та предметом вивчення, ознайомленні з терапевтичним потенціалом зображувального мистецтва у лікувально-реабілітаційній роботі та при психологічній корекції.

Завдання курсу «Арт-терапія»:

1) навчити здобувачів аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.;

2) навчити здобувачів обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги;

3) ознайомити здобувачів зі специфікою організації та використання типових науково-обґрунтованих способів вирішення життєвих проблем та психологічних задач у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати рішення щодо їх розв'язання;

4) формування уявлення про надання психологічної допомоги громадянам, які перебувають у кризових ситуаціях, а також проводити відповідні психокорекційні, реабілітаційні та адаптаційні заходи.

Програма курсу передбачає синтетичне поєднання споріднених фахових дисциплін, що сприяє успішному засвоєнню фахових знань.

Після опанування курсу здобувачі повинні *знати*:

- мету, завдання, види, функції арт-терапії, а також основні категорії, напрямки та методи;
- порушення психічного розвитку особи та шляхи вирішення цих проблем засобами арт-терапії.

Уміти:

- використовувати практичні знання при організації (планування та проведення) психотерапевтичної роботи методами арт-терапії з людьми різного віку. Володіти методикою індивідуальної та групової роботи методами арт-терапії;
- створювати власні арт-терапевтичні методики, розробляти власні арт-терапевтичні тренінги.

Мати навички:

- проведення психологічного обстеження методами арт-терапії, вміти аналізувати та інтерпретувати арт-терапевтичний матеріал;
- психокорекції за допомогою арт-терапевтичної методики з людьми різного віку;
- проведення індивідуальної та групової роботи методами арт-терапії.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назва теми	Лекції	Прак- тичні	Само- стійна робота студентів
1.	Вступ до арт-терапії	2	2	3
2.	Ізотерапія	2	2	3
3.	Мандалотерапія	2	2	3
4.	Маскотерапія	2	2	3
5.	Казкотерапія.	2	2	3
6.	Лялькотерапія	2	4	3
7.	Фототерапія. Кінотерапія.	2	4	4
8.	Терапія метафоричними асоціативними (проективними) картами	2	4	4
9.	Пісочна терапія. Глинотерапія, тістотерапія.	4	4	4
10.	Музикотерапія	2	2	3
11.	Танцювально-рухова терапія	2	2	3
Індивідуальне науково-дослідне завдання		-	-	30
УСЬОГО:		24	30	66

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Вступ до арт-терапії

Загальні засади арт-терапії. Історія розвитку арт-терапії. Напрями арт-терапії. Сучасні тенденції розвитку арт-терапії. Фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії. Форми арт-терапевтичної роботи. Арт-терапевтичний простір і матеріали.

Тема 2. Ізотерапія

Загальні уявлення про ізотерапію. Значення кольору в ізотерапії. Особливості сприйняття продуктів творчості клієнтів в ізотерапії. Основні етапи ізотерапії. Методики проєктивного малювання. Особливості ізотерапії з дітьми.

Тема 3. Мандалотерапія

Мандала: відображення Самості. Техніка створення мандали. Алгоритми інтерпретації мандали. Колір і системи кольорів у мандалах. Символи в мандалах.

Тема 4. Маскотерапія

Історія створення маскотерапії. Методи і функції маскотерапії. Структура маски. Принципи й моделі маскотерапії. Гримотерапія як різновид маскотерапії.

Тема 5. Казкотерапія

Предмет казкотерапії та етапи її розвитку. Жанри казкотерапії. Типологія казок та алгоритм їх створення. Основні методи казкотерапії..

Тема 6. Лялькотерапія

Основи лялькотерапії. Значення ляльки в історії розвитку та соціалізації особистості. Вікові особливості використання ляльок

у роботі психолога. Обмеження у використанні ляльок у роботі психолога. Організація простору для лялько терапії. Типологія ляльок. Принципи вибору виду ляльок.

Тема 7. Фототерапія. Кінотерапія

Визначення фототерапії, фото-арт-терапії та терапевтичної фотографії. Можливості фотографії. Сфери застосування фототерапії. Механізми корекційного впливу фототерапевтичних занять. Класифікація технік фототерапії.

Тема 8. Терапія метафоричними асоціативними (проективними) картами

Метафоричні карти – сучасний інструмент роботи психолога. Метафоричні карти як корекційний інструмент. Психологічні механізми застосування метафоричних асоціативних карт у консультуванні. Схема психологічного консультування за допомогою метафоричних карт. Метафоричні асоціативні карти в груповій роботі.

Тема 9. Пісочна терапія. Глинотерапія, тістотерапія

Загальна характеристика методу. Історія методу «sand play». Організації пісочної гри. Ключові характеристики розташування предметів у пісочниці. Інтерпретація пісочних картин.

Тема 10. Музикотерапія

Історія музичної терапії. Основні наукові концепції сучасної музикотерапії. Напрями впливу музикотерапії, її механізми й форми. Процес музичної терапії. Психофізіологічні механізми впливу музики на людину.

Тема 11. Танцювально-рухова терапія

Історичний розвиток танцювальної терапії. Теоретичні засади танцювально-рухової терапії. Терапевтичний процес танцювальної терапії. Техніки танцювально-рухової терапії. .

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Вступ до арт-терапії

1. Історія розвитку арт-терапії
2. Напрями арт-терапії
3. Сучасні тенденції розвитку арт-терапії
4. Фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії
5. Форми арт-терапевтичної роботи
6. Арт-терапевтичний простір і матеріали

Література:

Основна: 1–15.

Допоміжна: 1–3, 6–8, 10–13, 15, 19, 21–22, 25, 26, 29, 30, 39, 44, 48, 50, 53, 55.

Практичні завдання:

Підготувати мультимедійну презентацію на одну із запропонованих тем (або запропонувати свою):

1. Сутність і смисл творчості у філософській і психологічній традиції.
2. Проблема творчої діяльності у психології.
3. Психотерапевтичний потенціал мистецтва.
4. Мистецтво як спосіб реалізації творчої спрямованості.
5. Науково-культурні передумови виникнення арт-терапії.
6. Роль професійних об'єднань у розвитку арт-терапії.
7. Творчість як конфлікт між несвідомими та свідомими проявами психіки у теорії З. Фрейда.
8. Роль індивідуалізації у становленні творчої особистості (теорія К. Г. Юнга).
9. Прояви архетипів у художній творчості.
10. Арт-терапія в Україні: напрями та персоналії.

Тема 2. Ізотерапія

1. Загальні уявлення про ізотерапію
2. Значення кольору в ізотерапії
3. Особливості сприйняття продуктів творчості клієнтів в ізотерапії
4. Основні етапи ізотерапії
5. Методики проєктивного малювання
6. Особливості ізотерапії в роботі з дітьми

Література:

Основна: 1–15.

Допоміжна: 1–3, 6–8, 10, 11, 13, 15, 18, 20, 29, 41, 45, 52, 55.

Практичні завдання:

1. Провести психодіагностичне обстеження за допомогою проєктивної методики й написати протокол терапевтичної сесії «Моя сім'я», «Дім, Дерево, Людина», «Кактус», «Людина під дощем». Оформити звіт у вигляді есе.
2. Освоїти на практиці наступні техніки: «Монотипія», «Чорний квадрат», «Каракулі», «Чоловічки з каракуль», «Карта емоцій».

Тема 3. Мандалотерапія

1. Мандала: відображення Самості
2. Техніка створення мандали
3. Алгоритми інтерпретації мандал
4. Колір і системи кольорів у мандалах
5. Символи в мандалах

Література:

Основна: 1–15.

Допоміжна: 1–3, 6–8, 10, 11, 13–15, 18, 20, 35, 41, 45, 49, 51, 52, 55.

Практичні завдання:

1. Опрацювати періодичні видання та зареферувати 2–3 статті про мандалотерапію (виписати основні визначення; виділити та проаналізувати розділи статті; зробити висновок).

2. Освоїти на практиці техніку мандалотерапії «Точка опори»: <http://23.zosh.zt.ua/mandala-tochky-opory-resursna-tehnika/>.

3. Провести техніку «9 маленьких мандал» (<https://web.facebook.com/dytyachyjsycholog/posts/1632153993647529/>).

Тема 4. Маскотерапія

1. Історія створення маскотерапії
2. Методи і функції маскотерапії
3. Структура маски
4. Принципи та моделі маскотерапії
5. Гримотерапія як різновид маско терапії

Література:

Основна: 1–15.

Допоміжна: 1–3, 6–8, 10, 11, 13, 15, 18, 23, 34, 41, 45, 52, 55.

Практичні завдання:

1. Підготувати арт-терапевтичну техніку з теми 4 для проведення в групі: письмовий опис (назва, мета, опис, техніка проведення), необхідні роздаткові матеріали.

2. Провести техніку «Страшна маска» за наведеною інструкцією:

Мета: робота з страхом, гнівом, злістю, ненавистю, формування вміння виражати емоції за допомогою міміки, пантоміміки, розширювати уявлення про власні емоції та дати можливість проєкції негативних емоцій.

Обладнання: папір А4, олівці, фарби, пензлики, клей, ножиці.
Тривалість виконання: 30 хв.

Форма роботи: індивідуальна.

Інструкція: Людині пропонують пригадати негативні емоції, які вона останнім часом переживає (гнів, злість, страх, тривога). Після цього спробувати за допомогою наявних матеріалів створити маску цієї емоції. Коли маска готова спробувати одягнути її та побудувати діалог, починаючи зі слів «Я – страх...».

Після закінчення монологу клієнту задають низку питань. *Орієнтовний перелік запитань для рефлексивного аналізу:*

Які емоції виникали під час створення маски?

Чи складно було створити маску?

Чи складно було одягнути маску?

Які емоції Ви переживали, коли одягали маску?

Кого може налякати маска?

Чим корисна ця маска?

Для чого Вам ця маска?

Деякі аспекти інтерпретації:

Під час інтерпретації маски аналізується процес створення та комфортність перебування у масці, наскільки клієнт зміг «опрацювати» негативні емоції. Сама маска та її частини, які найбільш промальовані вказують на специфіку переживання і вираження конкретної емоції.

Тема 5. Казкотерапія

1. Предмет казкотерапії та етапи її розвитку
2. Жанри казкотерапії
3. Типологія казок та алгоритм їх створення
4. Основні методи казкотерапії

Література:

Основна: 1–15.

Допоміжна: 1–4, 6–8, 10, 11, 13–15, 18, 24, 27, 41, 45, 52, 55.

Практичні завдання:

1. Робота з першоджерелами, законспектувати розділ книги (Етнографічні матеріали з Угорської Русі. Зібрав Володимир Гнатюк. Том 2: Казки, байки, оповідання про історичні особи, анекдоти // Етнографічний збірник. Видає Етнографічна комісія Наукового товариства імені Шевченка. Львів, 1898. Том 4. URL: http://labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/wp-content/uploads/sites/3/2016/02/Etnografichnyj_zbirnyk_Tom_04_Lviv,1898.pdf).

2. Написати казку, обрати казкового героя і спробувати вибудувати сюжетну лінію так, щоб у вас з'явилась можливість знайти вихід із складної ситуації. Підготуватись до розповіді своєї казки.

Тема 6. Лялькотерапія

1. Основи лялькотерапії
2. Значення ляльки в історії розвитку та соціалізації особистості
3. Вікові особливості використання ляльок у роботі психолога
4. Обмеження у використанні ляльок у роботі психолога
5. Організація простору для лялькотерапії
6. Типологія ляльок
7. Принципи вибору виду ляльок

Література:

Основна: 1–15.

Допоміжна: 1–3, 6–8, 10–11, 13, 15, 18, 20, 34, 38, 41, 45, 52, 55.

Практичні завдання:

1. Написати есе за темою (орієнтовно 300 слів), при підготовці до написання есе необхідно використовувати наукову літературу, в якій представлені різні погляди на досліджувану проблему.

2. Обрати техніку лялькотерапії та скласти план проведення психокоррекційного заняття з дитиною дошкільного віку з порушеннями соціальної взаємодії. Спробуйте скласти акмеограму психолога-практика на основі концептуальної готовності до консультування.

Тема 7. Фототерапія. Кінотерапія

1. Визначення фототерапії, фото-арт-терапії та терапевтичної фотографії
2. Можливості фотографії
3. Сфери застосування фототерапії
4. Механізми корекційного впливу фототерапевтичних занять
5. Класифікація технік фототерапії

Література:

Основна: 1–15.

Допоміжна: 1–3, 6–11, 13, 15, 18, 20, 23–24, 41, 42, 45, 46, 52.

Практичні завдання:

1. Ознайомитися з терапевтичним потенціалом аналітичного перегляду кінофільмів на прикладі робіт Олени Тараріної: <https://vtkosnova.org/kinoanaliz#blago>).

2. Проаналізувати текст Джуді Вайзер «Техніки фототерапії: використання інтеракцій з фотографіями для покращення життя людей». URL: https://phototherapytherapeuticphotography.files.wordpress.com/2014/10/weiser_russian_article_sociology_tr-iarskaia.pdf. Оформити короткий огляд техніки у вигляді есе.

Тема 8. Терапія метафоричними асоціативними (проективними) картами

1. Метафоричні карти – сучасний інструмент роботи психолога
2. Метафоричні карти як корекційний інструмент
3. Психологічні механізми застосування метафоричних асоціативних карт у консультуванні
4. Схема психологічного консультування за допомогою метафоричних карт
5. Метафоричні асоціативні карти в груповій роботі

Література:

Основна: 1–15.

Допоміжна: 1–3, 5–8, 10, 11, 13–15, 18, 23, 31, 37, 40, 41, 45, 47, 52.

Практичні завдання:

1. Переглянути тематичні відео психологів-практиків: – «Метафорические карты: возможности и ограничения» <https://www.youtube.com/watch?v=QfOX3sdXVUY>

2. «5 секретов МАК, или как подружиться с метафорическими картами» <https://www.youtube.com/watch?v=gOx11ZzZISs>

3. Познайомитись з технікою проведення вправи МАК «Я хочу тобі дарувати»: https://pfp.lviv.ua/quot_ya_hochu_tobi_daruvati_quot/

Тема 9. Пісочна терапія. Глинотерапія, тістотерапія

1. Загальна характеристика методу
2. Історія методу «sand play»
3. Організації пісочної гри
4. Ключові характеристики в розташуванні предметів у пісочниці
5. Інтерпретація пісочних картин
6. Загальна характеристика методу ліплення
7. Принципи ліплення
8. Сфера застосування методу: можливості та обмеження
9. Інтерпретація

Література:

Основна: 1–15.

Допоміжна: 1–3, 6–8, 10, 11, 13, 15, 18, 20, 29, 34, 41, 45, 52, 54.

Практичні завдання:

1. Оформити презентацію щодо потенціалу застосування технологій «Ліплення» в практиці роботи з дітьми та дорослими.
2. Освоїти техніки пісочної терапії: «Страус» (знайомство зі страхами, формування вміння позбавитися «страусиної» стратегії, пошук конструктивних сторін страху); «Фігурка емоцій» (усвідомлення та вираження власних емоцій); «Автопортрет в пісочниці» (усвідомлення своїх позитивних та негативних якостей, розвиток саморефлексії, самомоніторинг особистісних характеристик); «Я і моя ціль» (розвиток мотивації та самоаналізу ситуацій досягнення цілей, структурування напрямків просування до цілі, реалізація конкретних шляхів її досягнення).

Тема 10. Музикотерапія

1. Слухання та розуміння вербальних повідомлень: Історія музичної терапії
2. Основні наукові концепції сучасної музикотерапії

3. Напрями впливу музикотерапії, її механізми й форми
4. Процес музичної терапії
5. Психофізіологічні механізми впливу музики на людину

Література:

Основна: 1–15.

Допоміжна: 1–3, 6–11, 13–18, 20, 28, 32, 34, 36, 41, 43, 45, 52.

Практичні завдання:

1. Скласти перелік рекомендованої для прослуховування музики для певної цільової групи (діти, люди з депресивним синдромом, вагітні тощо).

2. Освоїти техніки музикотерапії: «Музика мого імені» (робота із самоприйняттям та саморозумінням); «Оркестр» (ивільнення емоцій, зняття психоемоційної напруги, усвідомлення стратегій поведінки в групі, саморозуміння).

Тема 11. Танцювально-рухова терапія

1. Історичний розвиток танцювальної терапії
2. Теоретичні засади танцювально-рухової терапії
3. Терапевтичний процес танцювальної терапії
4. Техніки танцювально-рухової терапії

Література:

Основна: 1–15.

Допоміжна: 1–3, 6–11, 13, 15–18, 28, 33, 34, 41, 45, 52, 55.

Практичні завдання:

1. Скласти анотовану бібліографію за темою «Танцювально-рухова терапія».

2. Дослідити показання до застосування методу ТРТ та скласти програму корекції для клієнта за одним з показанням (на власній вибір).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Тестові завдання:

1. Який із вказаних психологічних напрямків не складає теоретичну базу арт-терапії?
 - а) класичний психоаналіз
 - б) аналітична психологія К. Юнга
 - в) біхевіоризм
 - г) гуманістична психологія д) трансперсональна психологія

2. Що з перерахованого є протипоказом для занять арт-терапією?
 - а) недостатнє володіння мовою
 - б) труднощі в описі своїх почуттів
 - в) апатія і безініціативність
 - г) невміння малювати
 - д) немає протипоказів

3. Внутрішні фактори, які впливають на психотерапевтичні відносини?
 - а) професійне оточення
 - б) сім'я
 - в) соціальне оточення
 - г) арт-терапевтичний кабінет
 - д) індивідуальні особливості

4. Що повинен зробити арт-терапевт, який бажає використати арт-терапевтичний матеріал для наукових досліджень чи публікації?
 - а) отримати згоду клієнта, повідомивши його про мету використання
 - б) дотримуватися анонімності клієнта без спеціальної на те його згоди

- в) не допускати дискримінації клієнта на основі його расової, класової, культурної, статевої належності
- г) не дозволяти аналізувати арт-терапевтичну роботу клієнта
- д) взагалі не використовувати арт-терапевтичний матеріал з метою наукових досліджень, публікації чи демонстрації

5. На якому етапі групової роботи відбувається знайомство і підготовка учасників до роботи, створення атмосфери довіри і безпеки?

- а) введення і „розігрів”
- б) образотворча робота
- в) обговорення
- г) висновки
- д) завершення сесії

6. Арт-терапевтична група, яка не має постійного складу учасників, називається:

- а) закрита
- б) відкрита
- в) студійна
- г) аналітична
- д) тематична

7. На якому етапі арт-терапевтичної роботи відбувається створення „безпечного простору” для клієнта?

- а) підготовчий етап
- б) етап формування системи психокорекційних відносин
- в) етап зміцнення і розвитку психокорекційних відносин
- г) етап продуктивної творчої діяльності
- д) завершальний етап

8. Який арт-терапевтичний прийом застосовується тоді, коли йдеться про надто складні і незрозумілі для клієнта почуття?

- а) запитання
- б) метафори

- в) створення серії пов'язаних образів
- г) художні описи продукції
- д) переконання та поради

9. Чим пояснюються стани розгубленості та зникання клієнта в ході арт-терапевтичної роботи?

- а) невмінням малювати
- б) небажанням малювати
- в) наявністю внутрішніх проблем чи проблем у стосунках
- г) процесом переосмислення та інтеграції клієнтом свого досвіду
- д) наявністю травматичного досвіду, який поки що не може бути інтегрований

10. Причиною бажання клієнта взяти роботи з собою по завершенні арт-терапії є:

- а) несвідомі сподівання на нову зустріч з арт-терапевтом
- б) клієнту ніде зберігати роботи
- в) спокійне ставлення до своїх творів на основі інтеріоризації арттерапевтичного досвіду
- г) висока значимість того, що відбувалося з клієнтом в ході арт-терапевтичного процесу
- д) відображення рішучого і остаточного дистанціювання клієнта від арт-терапевта

11. Поняття арт-терапії було введено:

- а) Маргарет Наумбург
- б) Едіт Крамер
- в) Адріаном Хіллом
- г) Ханною Яксою Квятковською

12. Основними напрямками в арт-терапії є:

- а) гештальторієнтована
- б) поведінково-орієнтована
- в) динамічно орієнтована
- г) когнітивно орієнтована

13. Основна мета арт-терапії:

- а) акцентування уваги клієнта на відчуттях і почуттях
- б) вивільнення позитивних та негативних почуттів клієнта
- в) гармонізація внутрішнього стану клієнта

14. Форма при якій клієнт використовує наявні твори мистецтва для створення своїх продуктів творчості:

- а) активна
- б) пасивна
- в) групова
- г) змішана

15. Найбільш ранньою формою спеціалізованого приміщення для художніх занять є:

- а) кабінет-студія
- б) кабінет для індивідуальної роботи
- в) кабінет для групової інтерактивної роботи

16. Спілкування арт-терапевта та клієнта відбувається в

- а) «робочій зоні»
- б) «комунікативній зоні»
- в) «чистій зоні»

17. Ефективність арт-терапії визначається:

- а) самим арт-терапевтом
- б) спільно з асистентом
- в) спільно з групою
- г) оточенням клієнта

18. Основні прийоми роботи з казкою:

- а) аналіз
- б) розповідання
- в) переписування
- г) постановка казок з допомогою ляльок
- д) складання казок

19. Принципами психологічного аналізу казок є:

- а) безумовного прийняття внутрішнього світу клієнта
- б) безоцінкового ставлення
- в) об'єктивності
- г) результативності
- д) активності

20. Ключовими характеристиками казки є:

- а) енергоінформаційне поле
- б) основна тема
- в) сюжет
- г) лінія головного героя
- д) символічне поле

21. Особлива енергія казки, яка залишає у слухача певні відчуття, почуття, думки і враження є:

- а) енергоінформаційне поле
- б) основна тема
- в) сюжет
- г) лінія головного героя
- д) символічне поле

22. Ідея, що пронизує весь сюжет казки, відображаючи актуальні життєві цінності, потреби, найбільш значуще на даний момент є

- а) енергоінформаційним полем
- б) основною темою
- в) сюжетом
- г) лінією головного героя
- д) символічним полем

23. Актуальне самовідчуття і прагнення автора:

- а) енергоінформаційне поле
- б) основна тема
- в) сюжет

- г) лінія головного героя
- д) символічне поле

24. При роботі з сюжетом казки звертається увага на наступні моменти:

- а) оригінальність сюжету
- б) поведінку героїв
- в) жанрову форму
- г) послідовність казкових подій
- д) кінець казки

25. Основна тема казки може бути представлена на рівнях:

- а) ціннісному та ментальному
- б) уявному та фантастичному
- в) емоційному та вітальному
- г) реалістичному та подієвому

26. Розуміння, ступінь осмислення автором подій, що покладено в основу сюжету казки є рівнем:

- а) ціннісним
- б) ментальним
- в) емоційним
- г) вітальним

27. Ступінь задоволеності автора у зв'язку з актуалізацією основної теми казки представлено на рівні:

- а) ціннісному
- б) ментальному
- в) емоційному
- г) вітальному

28. Головний герой казки – це образ автора:

- а) реальний
- б) уявний

- в) ідеальний
- г) фантастичний

29. За вчинками героя і характеру впливу на нього інших персонажів визначаються:

- а) мотиви вчинків головного героя
- б) стосунки з оточуючим світом
- в) ставлення до себе
- г) образ цілей

30. Ідея використання піску в грі з хворими і психічно неблагополучними дітьми вперше було реалізовано:

- а) Меріон Чейз
- б) Маргарет Ловенфельд
- в) Труді Шуп
- г) Дорою Кальфф

31. Юнганіанівську пісочницю в 1950-х роках почала розробляти:

- а) Меріон Чейз
- б) Маргарет Ловенфельд
- в) Труді Шуп
- г) Дора Кальфф

32. Дора Кальфф в основу свого підходу до піскової терапії поклала теорію:

- а) З. Фрейда
- б) А. Адлера
- в) К. Г. Юнга
- г) Е. Берна

33. Піскову терапію не можна застосовувати тоді, коли:

- а) клієнт сильно опирається пісковій терапії
- б) не хоче спілкуватися

- в) рівень довіри між психологом та клієнтом є недостатньо високим
- г) клієнт є надмірно збудливим

34. Об'єкт є тим, чим називає його клієнт визначається на наступному рівні аналізу пісочниці:

- а) першому
- б) другому
- в) третьому
- г) четвертому

35. Функціональне значення предмету визначається на наступному рівні аналізу пісочниці:

- а) першому
- б) другому
- в) третьому
- г) четвертому

36. Символічне значення об'єкту визначається на наступному рівні аналізу пісочниці:

- а) першому
- б) другому
- в) третьому
- г) четвертому

37. Ключовими характеристиками піскових картин є:

- а) енергоінформаційне поле та основна ідея
- б) сюжет (сюжети) та конфліктний зміст
- в) внутрішній конфлікт та ядро картини
- г) ресурсний зміст та символічне поле

38. Актуальні життєві цінності, потреби, «зона найближчого розвитку» автора відносяться до наступної ключової характеристики піскової картини:

- а) енергоінформаційне поле
- б) основна ідея
- в) конфліктний зміст
- г) ресурсний зміст
- д) символічне поле

39. Інформація про внутрішній світ клієнта, що зашифрована в образах та символах є наступною ключовою характеристикою піскової картини:

- а) енергоінформаційним полем
- б) основною ідеєю
- в) конфліктним змістом
- г) ресурсним змістом
- д) символічним полем

40. Американська музикотерапія має

- а) глибинну орієнтацію
- б) емпірико-клінічну орієнтацію
- в) гештальторієнтований напрямок
- г) трансактну орієнтацію

41. Ефективними є комбінації групової музикотерапії та:

- а) індивідуальні психотерапевтичні бесіди
- б) ізотерапія
- в) казкотерапія
- г) маскотерапія
- д) глинотерапія

42. Усвідомлення власного тіла, створення його позитивного образу, розвиток навичок спілкування, дослідження почуттів і набуття навичок групового досвіду є метою:

- а) музикотерапії
- б) піскової терапії
- в) танцювальної терапії
- г) фототерапії

43. Функціями танцювальної терапії є:

- а) психофізіологічна
- б) спілкування
- в) внутрішньоособистісна
- г) соціально-психологічна
- д) соціокультурна

44. Перехід танцю в терапевтичну модальність здійснено:

- а) Меріон Чейз
- б) Адріан Хіллом
- в) Вільгельмом Райхом
- г) Труді Шуп

45. Способи роботи з готовими малюнками

- а) демонстрація всіх малюнків одночасно
- б) розбір кожного малюнку окремо
- в) демонстрація кожного малюнку по черзі
- г) розбір всіх малюнків по черзі

2. Теми для написання рефератів:

1. Аналітична пісочна терапія.
2. Арт-терапевтична робота з людьми похилого віку.
3. Арт-терапевтична робота з психіатричними пацієнтами.
4. Арт-терапія в роботі з дітьми і підлітками у умовах школи.
5. Арт-терапія в Україні: напрями та персоналії
6. Арт-терапія з сім'ями « групи ризику».
7. Арт-терапія та навчання малюванню: порівняльна характеристика.
8. Арт-терапія та проективний малюнок: порівняльна характеристика.
9. Бібліотерапія у роботі психолога.
10. Використання арт-терапевтичних технологій у роботі практичного
11. Границі арт-терапевтичної діагностики.
12. Значення символів в арт-терапії.

13. Індивідуальна проєктивна психодіагностика, психотерапія та
14. Історія виникнення та розвитку пісочної терапії.
15. Казкотерапія в роботі з дітьми.
16. Лялькотерапія (маріонетка) в роботі над образом «Я» дитини.
17. Метафора та притча як основа створення казки.
18. Мистецтво як спосіб реалізації творчої спрямованості.
19. Музикотерапія в корекції емоційних розладів у дітей з проблемами
20. Науково-культурні передумови виникнення арт-терапії.
21. Основні підходи в класифікації форм арт-терапії.
22. Основні форми групової арт-терапії.
23. Особливості групової арт-терапії.
24. Особливості індивідуальної арт-терапії.
25. Оцінка діагностичних параметрів в арт-терапії.
26. Пісочна терапія з дітьми.
27. Проблема творчої діяльності у психології.
28. Прояви архетипів у художній творчості.
29. Психодіагностика в казкотерапії.
30. психокорекція у пісочниці.
31. психолога.
32. Психотерапевтичний потенціал мистецтва.
33. розвитку.
34. Розвиток дітей зі спеціальними здібностями засобами мистецтв.
35. Роль індивідуалізації у становленні творчої особистості (теорія К. Г. Юнга).
36. Роль професійних об'єднань у розвитку арт-терапії.
37. Роль психологічних напрямків у становленні арт-терапії
38. Символіка кольорів в арт-терапії.
39. Сутність і смисл творчості у філософській і психологічній традиції.
40. Танцювальна терапія як засіб корекції проблем в комунікації.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Алгоритми інтерпретації мандал.
2. Арт-терапевтичний простір і матеріали.
3. Визначення фототерапії, фото-арт-терапії, терапевтичної фотографії та кіно.
4. Вікові особливості використання ляльок у роботі психолога.
5. Гримотерапія як різновид маскотерапії.
6. Жанри казкотерапії.
7. Загальна характеристика методу пісочної терапії.
8. Загальна характеристика методу ліплення.
9. Загальні уявлення про ізотерапію.
10. Значення кольору в ізотерапії.
11. Значення ляльки в історії розвитку та соціалізації особистості.
12. Інтерпретація результатів ліплення.
13. Інтерпретація пісочних картин.
14. Історичний розвиток танцювальної терапії.
15. Історія методу «sand play».
16. Історія музичної терапії.
17. Історія розвитку арт-терапії.
18. Історія створення маскотерапії.
19. Класифікація технік фототерапії, кіно.
20. Ключові характеристики в розташуванні предметів у пісочниці.
21. Колір і системи кольорів у мандалах.
22. Мандала: відображення Самості.
23. Метафоричні карти – сучасний інструмент роботи психолога.
24. Метафоричні асоціативні карти в груповій роботі.
25. Метафоричні карти як корекційний інструмент.
26. Методи і функції маскотерапії.
27. Методики проєктивного малювання.
28. Механізми корекційного впливу фототерапевтичних занять, кіно.

29. Можливості фотографії, кіно.
30. Напрями арт-терапії.
31. Напрями впливу музикотерапії, її механізми й форми.
32. Обмеження у використанні ляльок у роботі психолога.
33. Організації пісочної гри.
34. Організація простору для лялькотерапії.
35. Основи лялькотерапії.
36. Основні етапи ізотерапії.
37. Основні методи казкотерапії.
38. Основні наукові концепції сучасної музикотерапії.
39. Особливості ізотерапії в роботі з дітьми.
40. Особливості сприйняття продуктів творчості клієнтів в ізотерапії.
41. Предмет казкотерапії та етапи її розвитку.
42. Принципи вибору виду ляльок.
43. Принципи ліплення.
44. Принципи та моделі маскотерапії.
45. Процес музичної терапії.
46. Психологічні механізми застосування метафоричних, асоціативних карт у консультуванні.
47. Психофізіологічні механізми впливу музики на людину.
48. Символи в мандалах.
49. Структура маски.
50. Сучасні тенденції розвитку арт-терапії.
51. Сфери застосування фототерапії, кіно.
52. Схема психологічного консультування за допомогою, метафоричних карт.
53. Теоретичні засади танцювально-рухової терапії.
54. Терапевтичний процес танцювальної терапії.
55. Техніка створення мандали.
56. Техніки танцювально-рухової терапії.
57. Типологія казок та алгоритм їх створення.
58. Типологія ляльок.
59. Фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії.
60. Форми арт-терапевтичної роботи.

ФОРМИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. При поточному контролі оцінці підлягають: рівень теоретичних знань та вміння працювати з науковою літературою, знання матеріалу, продемонстрованого у виконаних (як правило) індивідуальних завданнях; обґрунтованість висновків, а також самостійність та повнота вирішення практичних завдань та аналізу матеріалів; активність та систематичність роботи на заняттях; результати виконання домашніх завдань, тестів, експрес-опитувань тощо.

Форми проведення поточного контролю: усне опитування студентів, вирішення практичних завдань, тестові завдання (для зацікавленості у навчанні, розвитку здібностей здобувача може бути передбачено виконання інших, індивідуальних для кожного здобувача завдань).

Проміжний контроль проводиться після вивчення відповідних тем або блоку тем з метою з'ясування ступеню засвоєності здобувачами відповідного об'єму опрацьованого та вивченого матеріалу та подальшої оцінки рівня отриманих знань.

Форми проведення проміжного контролю: колоквіум, експрес-контроль на лекціях, тестове опитування, співбесіда (усне спілкування).

Підсумковий контроль у формі заліку.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При використанні форми контролю у вигляді заліку враховується поточна, зокрема самостійна робота, наукова діяльність здобувача. Крім того, здобувач має надати відповідь на залікові запитання. Оцінка рівня знань виконується за принципом «відповідь вірна» або «відповідь невірна». При вірній відповіді виставляється оцінка «зараховано», при невірній, неповній відповіді виставляється оцінка «не зараховано».

При проведенні іспиту відповідь здобувача оцінюється таким чином:

Відмінно – повна вірна відповідь на всі основні (три) та додаткові питання.

Добре – повна вірна відповідь на 2 основні питання, неповна або не зовсім вірна відповідь на одне з основних питань та (або) додаткові питання.

Задовільно – повна вірна відповідь на 1 основне питання за умови неповної або не зовсім вірної відповіді на одне з основних питань та (або) додаткові питання, чи відсутність відповіді на одне з основних питань.

Незадовільно – відповідь відсутня або відповідь є помилковою на два або три основні питання.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
90–100	A	Відмінно	зараховано
82–89	B	Добре	
74–81	C		
64–73	D	Задовільно	
60–63	E		
1–59	Fx	незадовільно	не зараховано
1–34	F		

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Арт-терапія. Інноваційні психологічні технології / під ред. О. Тіунової. Випуск 6. Київ–Львів–Тернопіль: ЕЕАТА, 2019. 224 с.
2. Вознесенська О., Мова Л. Арт-терапія в роботі практичного психолога. Використання арт-технологій в освіті. Київ: Видавництво «Шкільний світ», 2002. 125 с.
3. Енциклопедичний словник з арт-терапії / за заг.наук.ред. О. Л. Вознесенської, О.М. Скар. Київ: Видавець ФОП Назаренко Т.В., 2017. 312 с.
4. Ільченко А.С. Арт-терапія: навчальний посібник для студентів. Умань. Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с.
5. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
6. Колпакчи О.С. Арт-терапія: курс лекцій: навч. посіб. Бердянськ: БДПУ, 2018. 327 с.
7. Колпакчи О.С. Арт-терапія: курс лекцій: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 287 с.
8. Світла В. Кіно і телебачення: арт-терапія душі, зачарованої екраном. Вступ до екранної метаантропології. Київ: КНТ, 2020. 358 с.
9. Тараненко Р.К., Горбань О.В. Практична арт-терапія: збірник арт-терапевтичних технік і методик. Кропивницький: НВЦ УІАТАП, 2020. 85 с.
10. Тараріна Е. Глибина арт-терапія: практики трансформації. Київ: АСТАМІР-В, 2017. 240 с.
11. Тараріна О. Практикум з арт-терапії: шкатулка майстра: навч.-метод. посіб. / пер. з рос. Т. Щегельської. Київ: АСТАМІР-В, 2018. 224 с.
12. Терлецька Л.Г. Психологія здоров'я: арт-терапія малюнком: навч. посіб. Київ: Слово, 2019. 150 с.

13. Терлецька, Л. Г. Психологія здоров'я: арт-терапевтичні технології: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2015. 119 с.
14. Федій О. А. Естетотерапія: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 303 с.
15. Hogan S. Art Therapy Theories: A Critical Introduction. Routledge, 2015. 182 p.

ДОПОМІЖНА:

1. Арт-терапія в освіті як один з методів здоров'язберігаючих технологій. URL: <http://oblosvita.com/navigaciya/skrynka/psychologiya/4721-artterapiya-na-urokax-obrazotvorchogo-mistectva.html>
2. Березка С. Ф. Особливості психокорекції поведінкових розладів дітей з порушенням інтелектуального розвитку засобами арт-терапії: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.08. Київ, 2019. 21 с.
3. Белогурова М. Арт-терапевтичний супровід дошкільників. *Психолог дошкілля*. 2013. № 4. С. 1–16.
4. Бреусенко-Кузнецов О. Застосування казки в контексті групової арт-терапії. *Психолог. Шкільний світ*. 2005. № 39. С. 15–20.
5. Бриль М. М. Метафоричні асоціативні карти як інструмент у психології професійного визначення. *Актуальні проблеми психології*. 2019. Том I. Вип. 52. С. 69–76.
6. Ветко Г. Арт-терапія у роботі психолога дитячого табору відпочинку. *Психолог*. 2014. № 7, спецвипуск: Психолог у дитячому літньому оздоровчому таборі. С. 52–55.
7. Власюк М. Арт-терапія: лікування мистецтвом. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід*. 2008. № 7/8. С. 90.
8. Вознесенська О., Сидоркіна М. Арт-терапія у подоланні психічної травми: практичний посібник. Київ: Золоті ворота, 2015. 198 с.
9. Вознесенська О. Л. Медіа-арт-терапія як засіб подолання наслідків і профілактики психотравми: практичний посібник. Київ: ФОП Назаренко Т. В., 2020.– 124 с.

10. Вознесеньська О. Л. Ресурси арт-терапії на допомогу вимушеним переселенцям. Практичний посібник. Київ: HumanRightsFoundation, 2015. 50 с.
11. Вознесеньська О. Арт-терапії сім'ї. *Психолог. Шкільний світ*. 2005. № 39. С. 9–14.
12. Вознесеньська О. Особливості арт-терапії як методу. *Психолог. Шкільний світ*. 2005. № 39. С. 5–8.
13. Волошина М. Арт-терапія у роботі зі студентами в період адаптації до навчання. *Психолог. Шкільний світ*. 2013. № 13/14. С. 107–112.
14. Галамейко Н. Мелодія душі: арт-терапевтичний клуб для педагогів ДНЗ. *Психолог дошкілля*. 2014. № 2. С. 18–21.
15. Галіцина Л. Корекція страхів: цикл занять методами арт-терапії. *Психолог*. 2015. № 17/18. С. 60–68.
16. Гельбак А. М. Музикотерапія у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами: навч.-метод. посіб. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2019. 56 с.
17. Горбова, С. А. Музикотерапія. Досвід чи інновація? *Логопед*. 2012. № 12. С. 10–13.
18. Грищенко Н. Досвід використання арт-терапії у роботі з дітьми-жертвами домашнього насильства. *Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей*: збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 29–30 квіт. 2014 р. / ТНПУ; за заг. ред. О. Кікінежді. – Тернопіль: Стереарт, 2014. С. 528–531.
19. Дмитрієва, Л. Арт-терапія в роботі практичного психолога. *Психолог дошкілля*. 2014. № 8. С. 31–41.
20. Дутчак У. Арт-терапія як засіб естетичного виховання підлітків. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка* / редкол.: А. Вихрущ, В. Кравець, В. Мадзігон та ін. Тернопіль: ТНПУ, 2006. № 5. С. 134–139.
21. Животенко, Л. Арт-терапія: популярні методи в роботі психолога. *Психолог дошкілля*. 2016. № 1. С. 26–27.

22. Журавлева, М.А. Арт-терапия как средство преодоления тревожности у подростков. *Практична психологія та соціальна робота*. 2014. № 8. С. 28–30.
23. Зборюк Т.П. Арт-терапевтичні технології у психокорекційній практиці. *Шкільному психологу. Усе для роботи*. 2010. № 4. С. 23–31.
24. Іванюк Н. «Кольорові казки» лікують, розвивають, розважають: кольоротерапія. *Дошкільне виховання*. 2012. № 2. С. 16–17.
25. Кондрицька О.І. До проблеми особистісно-орієнтованого виховання дитини засобами арт-терапії. *Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського*. 2004. Вип. 12. С. 41–46.
26. Короход Я.Д. Особливості психологічної корекції арт-терапевтичними методами. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2021. Том 32 (71). С. 94–98.
27. Краснікова Н.І. Казка та малюнок у житті дитини. *Психологічна газета*. 2006. № 20. С. 13–14.
28. Крыжко Г.Ю. Танцевальная терапия в работе практического психолога. *Шкільному психологу. Усе для роботи*. 2014. № 9. С. 10–15.
29. Куртішова І. Арт-терапія для дітей: майстер-клас для педагогів. *Психолог дошкільця*. 2015. № 7. С. 24–26.
30. Левицька Т.Л. Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки фахівців засоціономічним профілем. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Хмельницький, 22–23 травня 2010 р. за ред. Хмельницький: ХНУ, 2011. С. 54–55.
31. Маловицька Л.Ф. Метафоричні асоціативні зображення (карти) як арттерапевтичний метод психологічної трансформації особистості. *Андрагогічний вісник*. 2017. Вип. 8. С. 163–173.
32. Матеріали міжнародного навчального семінару: «Музикотерапевтична праксеологія». Музикотерапевтичні техніки у контексті музикотерапевтичного сетінга. Музикотерапія в Україні. Випуск 2. зб. статей / пер. з нім. Костянтин Поліщук; заг. ред. Львова Олександра. Львів: ПП «Видавництво «БОНА», 2019. 80 с.

33. Методика «Чарівна країна почуттів» (Т. Грабенко, Т. ЗінкевичСвстигнєєва, Д. Фролов). URL: <https://www.facebook.com/230250883837854/posts/1468367150026215/>.
34. Михайлова І.В. Особливості використання методів арт-терапії в психокорекції турботи про себе в ранній юності. *Практична психологія та соціальна робота*. 2014. № 7. С. 40–43.
35. Молчанова О.М. Застосування ліній, каракулів та геометричних форм у процесі спонтанної творчості терапевтичного малювання. Кропивницький, 2020. 79 с.
36. Музикотерапія в Україні: зб. статей / пер. з нім. Г. Котовські, К. Поліщук; за заг. ред. Львова О., Вознесенської О. Львів: БОНА, 2018. 76 с.
37. Назаревич В. Метафора (психологія зображення). Київ: WISE ВЕЕ, 2017.– 224 с.
38. Оденцова В.М. Використання символ-драми й арт-терапії в коригувальній роботі з подолання дитячих страхів у консультативній практиці. *Шкільному психологу. Усе для роботи*. 2011. № 4. С. 8–17.
39. Осадчук Л. «Швидка допомога»: мистецтво оригамі. *Психолог. Шкільний світ*. 2005. № 41. С. 28–30.
40. Пелешенко О. В., Гордієнко К.В. Метафоричні асоціативні карти як інструмент для виявлення проблеми внутрішнього стану людини. *Психолого-педагогічні, правові та соціально-культурні проблеми сучасного суспільства: Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Кременчук, 16–17 жовтня 2019 р.)*. Кременчук, 2019. 242 с.
41. Підлипна Л.В. Психотерапія мистецтвом: програма з основ арт-терапії. *Психологічна газета*. 2008. № 5. С. 10–32.
42. Полозюк Ю. Застосування технік фототерапії в діяльності психолога. *Психолог*. 2014. № 23. С. 21–23.
43. Полякова Н. Корекція емоційно-поведінкових розладів засобами музичної терапії. *Психолог. Шкільний світ*. 2005. № 39. С. 27–31.
44. Рибак, О. Арт-терапія в роботі з розумово відсталими дітьми. *Дефектолог*. 2015. № 4. С. 7–9.

45. Скарбничка арттерапевта: практикум / за заг. ред. М.Б. Перун, О.М. Цимбали. Львів, 2019. 84 с.
46. Скар О. Арт-терапевтична техніка «колаж» у роботі психолога. *Психолог. Шкільний світ*. 2009. № 9. С. 12–14.
47. Скорченко Ю. Арт-терапія – профілактика емоційних і психологічних негараздів. *Мистецтво та освіта*. 2006. № 1. С. 62–63.
48. Старовойтов А.В. Змістовні та процесуальні особливості арт-терапії. *Практична психологія та соціальна робота*. 2008. № 5. С. 70–72.
49. Стреж Л. Техніка «мандала»: техніка з трансперсонального напрямку арт-терапії. *Психолог дошкілля*. 2013. № 1. С. 18–21.
50. Терлецька Л.Г. Арт-терапія як метод дослідження творчого аспекту психічного здоров'я особистості. *Психологічна газета*. 2006. № 1. С. 3–14.
51. Харченко І. «Мандала» в корекційно-розвиваючій роботі з дітьми та підлітками. Львів: Растр-7, 2019. 50 с.
52. Хіля А.В. Арт-терапія в системі засобів виховання ціннісного ставлення до життя в дітей та молоді з функціональними обмеженнями: методичні матеріали. Вінниця, 2017. Ч. 1. 252 с.
53. Шестопалова К.М. Використання методів арт-терапії в роботі з інтимно-особистісними проблемами юнаків. *Світ виховання*. 2010. № 1. С. 28–30.
54. Шитікова М. Пластилінові етюди: арт-терапія. *Психолог. Шкільний світ*. 2013. № 3. С. 52–53.
55. Юрків Я. Арт-терапевтичні методики як засіб реабілітації розумово відсталих дітей. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2007. № 2. С. 59–65.

Зміст

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	3
ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	10
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	18
ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ	29
ФОРМИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ	31
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	32
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	33

Навчальне видання

Ясмiна Джанiвна КОРОХОД
Людмила Михайлiвна КОРНУТА

АРТ-ТЕРАПIЯ

Навчально-методичнi рекомендацiї
для здобувачiв початкового рiвня (короткого циклу) вищої освiти
ступеня молодшого бакалавра
факультету психологiї, полiтологiї та соцiологiї

Електронне видання

В авторськiй редакцiї

Ум-друк. арк. 2,5. Зам. № 2310–07.

Видавець ПП «Фенiкс»
(Свiдоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 вiд 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net